

Пацурія Ніно Бондовна,
*д.ю.н., професор, професор кафедри
господарського права юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ

Господарсько-виробничі відносини у сфері електронної комерції, як зазначає В.С. Мілаш, ґрунтуються на єдиній інформаційній системі та репрезентовані як інформаційним (переддоговірним) етапом, пов'язаним із веденням «віртуальних переговорів» та укладанням за потреби переддоговірних угод (меморандумів про взаєморозуміння, угод про наміри), так і власне договірним етапом, пов'язаним із безпосереднім укладенням договорів за допомогою мережі Інтернет [1, с. 89]. Вказані відносини належать до сфери електронної комерції. У вузькому розумінні електронна комерція (e-commerce) розглядається як торгівля через мережу Інтернет, у широкому – як ведення бізнесу в глобальних інформаційних мережах, що також охоплює електронні страхові послуги (E-Insurance) [1, с. 88].

Правове регламентація надання E-Insurance ґрунтується на нормах Закону України «Про електронну комерцію» [2]. Вказаний нормативно-правовий акт встановлює, що електронний договір укладається шляхом пропонування його укласти (оферти) однією стороною та її прийняття (акцепту) другою стороною. Пропонування укласти електронний договір (оферта) може бути зроблене шляхом надсилання комерційного електронного повідомлення, розміщення пропозиції (оферти) у мережі Інтернет або інших інформаційно-телекомунікаційних системах (ст. 11).

Актуальним питання страхового ринку України є введення електронного полісу (як форми договору страхування) в сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

За висновками фахівців, завдяки впровадженню електронного полісу спроститься можливість перевірки його наявності з боку поліції, яка зможе це робити завдяки доступу до централізованої бази даних МТСБУ. Після реєстрації всіх полісів в базі, ймовірність придбання поліса у недобросовісних продавців може бути зведена до мінімуму, а споживачі фінансових послуг мають отримати додаткові гарантії майбутніх виплат. Крім того, запровадження електронного полісу стане значним фактором запобігання страховому шахрайству [3].

Регулятор страхового ринку України – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, з метою забезпечення вказаних процесів Розпорядженням від 02.02.2017 року № 188 схвалила проект розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Положення про особливості укладання електронних договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та визнання таким, що втратило чинність, розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27 жовтня 2011 року N 673» [4] (далі – проект розпорядження).

Проект розпорядження розроблено відповідно до п. 17.6 ст. 17 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» [5] (далі – Закон) з урахуванням Закону України «Про електронну комерцію» визначає особливості укладання електронних договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Так, для укладення внутрішнього страхування власник транспортного засобу через інформаційно-телекомунікаційну систему (далі – ІТС), вносить відомості необхідні для укладення такого договору (виражає намір укласти договір страхування). Страховик на підставі отриманої через ІТС заяви на страхування формує пропозицію укласти внутрішній договір страхування у формі проекту страхового полісу, яка реєструється в єдиній централізованій базі даних щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Пропозиція укласти

внутрішній договір страхування направляється страховиком власнику транспортного засобу через ІТС і є чинною до закінчення доби в якій вона була сформована.

МТСБУ забезпечує можливість перевірки факту реєстрації пропозиції укласти внутрішній договір страхування в єдиній централізованій базі даних щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Інформація про спосіб перевірки факту реєстрації пропозиції укласти внутрішній договір страхування повинна міститись в такій пропозиції та оприлюднюється на офіційній веб-сторінці МТСБУ.

Якщо власник транспортного засобу погоджується з отриманою пропозицією укласти внутрішній договір страхування, то він надає страховику через ІТС відповідь про прийняття пропозиції (акцепт) укласти внутрішній електронний договір і підписує внутрішній договір страхування через ІТС відповідно до законодавства, що регулює організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції.

Після підписання власником транспортного засобу внутрішнього договору страхування, в порядку визначеному цим Положенням, до закінчення доби в якій була сформована пропозиція, укласти внутрішній договір страхування, страховик зобов'язаний зареєструвати страховий поліс в єдиній централізованій базі даних щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів та направити страхувальнику підтвердження вчинення електронного правочину (укладення електронного договору страхування) шляхом надсилання електронного документу – візуальної форми страхового полісу.

Разом із підтвердженням вчинення електронного правочину страховик направляє страхувальнику: 1) перелік представників страховика, уповноважених виконувати функцію такого страховика щодо опрацювання претензій; 2) спеціальний знак, що затверджується Уповноваженим органом за поданням МТСБУ; 3) бланк повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду встановленого МТСБУ зразка.

Внутрішній договір страхування вважається укладеним з моменту одержання страховиком відповіді про прийняття власником

транспортного засобу пропозиції укласти внутрішній договір страхування.

Внутрішній договір страхування набирає чинності з моменту початку його дії, зазначеного у страховому полісі, але не раніше дати його реєстрації у єдиній централізованій базі даних щодо обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

На вимогу страхувальника страховик зобов'язаний надати візуальну форму страхового полісу, що підтверджує укладення електронного договору страхування у паперовій формі, засвідчену підписом уповноваженої особи страховика.

Впровадження електронного поліса в Україні – це не революція, а еволюція, вважають в Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Це, на думку регулятора, додатковий канал продажів для страховиків [3].

Варто відзначити, що підготовка до впровадження електронного полісу тривала шість років, його мали запровадити ще в 2016 році. Проте, на сьогодні його так і не запроваджено. Як очікується, електронний поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів може з'явитися з вересня-жовтня 2017 року, але паралельно з електронним договором, протягом року з моменту його введення, буде діяти і поліс в паперовій формі.

Література:

1. Мілаш В. С. Договірні аспекти господарсько – виробничих відносин у сфері електронної комерції / В.С. Мілаш/ *Економічна теорія та право*. № 1. 2016. 87-99 с.
2. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 року № 675-VIII / *Відомості Верховної Ради України*. - 2015.- № 45,ст. 410.
3. В Украине запущено внедрение электронного полиса. Нацкомфинслуг утвердила процедуру заключения электронных договоров ОСАГО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/news/17/02/02/34848>
4. Про схвалення проекту розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Положення про особливості укладання електронних договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників

наземних транспортних засобів та визнання таким, що втратило чинність Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 27 жовтня 2011 року № 673 : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 188 від 02.02.2017 року [Електронний ресурс]. – Ліга: Закон. – Режим доступу : FN028545.LHT

5. Про обов'язкове страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 червня 2003 року № 953» / *Офіційний вісник України*. – 2003. – № 26. – Ст. 1280.